

Symbolisk död och återfödelse i den vänstra handens väg

Kennet Granholm

Döden är en oundviklig del av mänskligt liv och är därför en viktig fråga i alla religioner och andligheter. Död i kombination med återuppståndelse är ett vanligt tema i många religioner. I Kristendomen representeras Kristi död och uppståndelse på ett symboliskt plan i nattvarden. I de Sumeriska nyårsceremonierna gestaltades fruktbarhetsguden *Dumuzis* återuppståndelse från de döda rituellt och därmed säkerställdes naturens återfödelse efter vintertiden. Tro på reinkarnation är en ofta förekommande ingrediens i New Age¹ andligheter.

Särskilt alternativandligheter² behandlar döden och livet som sammanlänkade, och har diverse olika sätt att närma sig frågan på. I denna artikel diskuterar jag en distinkt form av västerländsk esoterism³, den vänstra handens väg (härefter förkortat som VHV), och dess relation till döden. Min primära analytiska fokus ligger på den magiska orden Dragon Rouge. Jag kommer att jämföra de sätt varpå Dragon Rouge på ett symboliskt plan omfattar döden med mera konventionella religiösa synsätt, samt att föra en kort diskussion kring de faktorer som ligger bakom dessa skillnader.

Dragon Rouge och den vänstra handens väg

Dragon Rouge är en magisk orden, grundad i Stockholm, Sverige, 1990. Det som praktiseras inom orden kallas mörk magi, i betydelsen att man inom orden opererar med dolda aspekter av existensen. Mörk magi kontrasteras mot vit eller ljus magi, som inom orden tolkas som magi av religiös art där magikern arbetar med medvetna aspekter av tillvaron och där målet är att förenas med det gudomliga (Granholm 2005: 26, 125-126). Målet för mörkmagikern i Dragon Rouge är i stället att själv bli en skapare, en gud.

På ett organisatoriskt plan består Dragon Rouge av en moderorden samt loger och ritualgrupper. Moderorden, som återfinns i Stockholm, är den centrala administrativt och ideologiskt styrande instansen som övriga Dragon Rouge grupper är organiserade under. Inom moderorden verkar den inre cirkeln som består av långtida och aktiva medlemmar, och ansvarar för ordens ideologiska, organisatoriska, administrativa och praktiska utveckling. Ritualgrupperna och logerna är geografiska

underavdelningar av Dragon Rouge som grundas med lov av den inre cirkeln. En ritualgrupp grundas av medlemmar utanför Stockholmsområdet som vill arbeta med ordens material i grupp. En ritualgrupp som verkat aktivt i över ett år kan omvandlas till en loge. Dragon Rouge har loger och ritualgrupper både i och utanför Sverige. (Granholt 2005: 169-185). År 2007 hade orden ca. 360 medlemmar, varav över 200 återfinnes utanför Sveriges gränser⁴.

Dragon Rouge är ett initiatoriskt sällskap vars initiationstruktur baseras på Kabbalans 11 *Kliffotiska*⁵ sfärer. *Kliffot* är skuggsidan till *Sefirot*, livets träd i judisk Kabbala. (Granholt 2005: 22-23, 30-31, 180-190). Ordens initiationstruktur kan jämföras med de system som återfinns i andra esoteriska grupper, så som den Gyllene Gryningens Hermetiska Orden, som mellan 1888 och 1900 baserade sina initiationer på Kabbalans Sefirot, och Frimureri (se Howe 1972, Bogdan 2007).

Termen den vänstra handens väg har lånats från Tantrans⁶ *Vama Marga*, den vänstra vägen (Gupta 1981: 195, Harvey 1997: 97). Den filosofi som i väst sammanknippas med termen är dock generellt sett väldigt olik dess österländska variant. I den västerländska esoterismens historia har termen haft överväldigande negativa konnotationer (se t.ex. Blavatsky 1888a: 5-6, 192, 1888b: 25-26, Woodman 2003: 23), och har ofta förekommit i ett dikotomiskt förhållande med den mera positivt laddade termen 'den högra handens väg' (härefter betecknad som HHV) (se t.ex. Blavatsky 1888a: 192; 1888b: 25-26, 400). Under den senare hälften av 1900-talet har termen den vänstra handens väg anammats som en positiv självidentifikation av vissa esoteriker.

Den vänstra handens väg kännetecknas av följande karaktärsdrag:

- 1) Individualism. Individen och hans/hennes personliga utveckling är det primära. Personlig frihet värderas högt. Individen och individens val kontrasteras till det kollektiva och kollektiva val. Det unika anses mera värdefullt än det konventionella. Detta tar sig också ofta uttryck som en form av elitism, eller "unik-ism" (Granholt 2005: 129-131), där magikerns val utmärker honom/henne som speciell – inte nödvändigtvis i relation till andra människor utan i relation till sitt tidigare, "icke-magiska" jag.

- 2) Människan anses vara en psyko-fysisk helhet. På ett filosofiskt plan skiljs kropp, ande och själ inte åt. Det materiella anses inte vara mindre värt eller underordnat det andliga.
- 3) Livet här och nu. Fokus ligger på att leva livet i denna stund, inte på frälsning efter döden. Detta utesluter inte att VHV-andligheter kan inbegripa idéer och teorier om livet efter detta. I samband med fokus på livet här och nu betonas vikten av att njuta av livet och att omfamna det i sin helhet. Även negativa aspekter av livet värderas.
- 4) Självdeifikation. Målet i VHV-andlighet är att bli en skapare av och i sin tillvaro. På detta område varierar tolkningarna från rent metafysiska till psykologiserade. Gudomliggörandet kan innebära allt från tillstånd där individen har tillskansat sig total kontroll över sin subjektiva existensvärld, till rent metafysiska tolkningar där magikern de facto tänks bli en gud.
- 5) Antinomianism, ett motstånd till kollektiv och universell moral. I samband med individualismen och gudomliggörandet av självet betonas sökandet efter en personlig och individuell moral och etik (se Granholm 2006). I sin andliga utveckling bör magikern överge det kollektiva och kulturellt givna. Detta kan ta sig uttryck i andlig praktik där magikern (oftast på ett mentalt plan) bryter mot kulturella, etiska och religiösa normer och regler (Sutcliffe 1996, Sohlberg 2001: 213, Granholm 2005: 137-138). Idéen är att detta skall ha en frigörande effekt på individen. Ett resultat av detta närmandesätt till det andliga är den oppositionella relation till konventionella religiösa och kulturella normer, definierade som 'den högra handens väg'. VHV-andlighet definierar sig i motsats till denna 'högra handens väg' (Granholm 2005: 138, fotnot 43).

Förutom de ovanstående karaktärsdragen kännetecknas VHV-andlighet av en specifik form av filosofisk och praktisk inriktning, nämligen magi. Magin, som ofta benämns mörk (t.ex. Dragon Rouge), svart (t.ex. Church of Satan och Temple of Set) eller dylikt, ses som en teknik för avancerad självutveckling. James Frazers gamla definition av magi som försök att påverka övernaturliga krafter och religion som tillbedjan av dessa krafter (Frazer 1987: 66-68) förekommer fortfarande i olika former. Det finns också forskare som anser att begreppet borde förkastas på grund av dess negativa konnotationer (se Hanegraaff 2005: 718). Jag anser dock att

begreppet fortfarande kan användas, inte minst på grund av att många individer i den samtida andliga miljön har valt att benämna sin praktik och filosofi magi. När man använder termen bör man dock komma ihåg att det i praktiken är mycket svårt att skilja på begreppen magi och religion. I kontexten av denna artikel kan magi förstås som en form av religiös filosofi och praktik som inbegriper ett aktivt förhållningssätt (i motsats till t.ex. bön), som sätter praktikanten i direktkontakt med det gudomliga (eller det demoniska, naturen, det Högre Jaget etc. beroende på vilken terminologi som används) och som tros ha mer eller mindre direkta effekter.

Död och återfödelse

Referenserna till död och återfödelse i Dragon Rouges material är många. De sträcker sig från symbolisk och retorisk användning av orden, via behandling av döden som en universell kraft eller energi, till några få diskussioner angående fysisk död. Några exempel:

Dragon Rouge erbjuder sina medlemmar korrespondenskurser i magi. I den första av dessa, den som leder till initiation till den första graden i orden, beskrivs en ”dödsritual”. Ritualen är en hel dag lång och inleds genast på morgonen då magikern vaknar. Magikern skall uppleva dagen som om den vore hans/hennes sista. Han/hon skall reflektera över sitt gångna liv och analytiskt behandla det som han/hon upplever som positivt och negativt i sin livshistoria. Magikern skall försöka göra och uppleva allt som han/hon associerar med livet. Det huvudsakliga rituella momentet i övningen genomgås just innan midnatt. Efter en meditation lindar magikern in sig i tyger, en slags dödklädnad; ligger orörlig på golvet och skall uppleva döden och borttruttnandet av hans/hennes gamla liv. När magikern är klar skall han/hon uppleva en återfödelse till livet – med en mera medveten inställning till hur han/hon vill leva detta nya liv. Meningen här är att magikern genomgår en symbolisk och initiatorisk död och återföds revitaliserad, med ny energi och med ett klarare mål i livet. Döden i ritualen är specifikt magikerns gamla personlighets död, förintelsen av hans/hennes begränsningar och icke-magiska personlighet. (Dragon Rouge 1996/3: 11).

Dragon Rouge inkorporerar mytologi från många olika traditioner, och bland dessa element ingår berättelser om nedstigandet och uppståndelsen från underjorden. I de sumeriska, hellenistiska och

fornnordiska mytologierna som används inom orden är det guden som stiger ned i underjorden. I Dragon Rouge är fallet ett annat. Här är det magikern som rituellt stiger ner i och upp ur underjorden, upplever en symbolisk och initiativisk död och återuppståndelse. I uppstigandet från underjorden och den initiativiska process som genomgås förvandlas magikern till en gud eller skapare. T.ex. sägs det i Dragon Rouges material att magikern ”genomgår en magisk död och en ’rite de passage’” (Dragon Rouge 2001a/6: 4-5). Kliffot tolkas som olika mytologiers dödsriken. Det sägs t.ex. att magikern går ner i *Hels*⁷ nio världar för att dö och återuppstå (Eriksson 2001: 126-127). Magikerns underjordsfärd jämförs med gudomar så som *Odens*⁸ och *Kheperas*⁹ dåd, där magikern offerar sig själv, till sig själv, för att vinna sig själv – det vill säga kärnan i hans/hennes magiska personlighet (Eriksson 2001: 127, Karlsson 2004: 88). Magikern sägs stiga upp ur underjorden till gudomlighet (Dragon Rouge 2001a/1: 8), och “dödens och mörkrets domän beträds och passeras på väg mot en verklig upplysning” (Dragon Rouge 2001b/6: 1). Vidare sägs följande: “Initiationen bygger på en metafysisk död, nedstigning i underjorden och pånyttfödelse och återkomst” (Karlsson 2004: 85). I de alkemiska termer som används mycket inom orden sägs det att den mörka *Nigredo* fasen i den alkemiska processen innebär att magikern “dör bort från den gamla världen” (Karlsson 2004: 98).

Retoriken som omgärdar magikerns symboliska död är intensiv. Magikern träder inte in i döden lugnt och fridfullt, även om han/hon gör det frivilligt. I initiativiska termer sägs magikern känna effekterna av ”Guds gift” efter att ha blivit initierad till den tredje graden i orden – *Samael* (Eriksson 2001: 16). *Samaels* gift ger en symbolisk död genom vilken magikerns Sanna Vilja föds. På kliffan *Samael* blir död till liv (Karlsson 2004: 97).

Dödsmetaforen används inte enbart i relation till individen. I filosofiska diskussioner kring samhälle, kultur, religion och andlighet sägs det att modernismens kris var ett dödsslag för traditionell religion, vilket i sin tur gjorde det möjligt för en ny andlighet att födas, eller återfödas (Dragon Rouge 2001b/1: 4, Eriksson 2001: 9). Denna samma retorik om död och återfödelse används alltså även för att relatera till samhällsliga skeenden.

I Dragon Rouges syn på tillvaron är döden intimt sammankopplad med livet, och eftersom sexualiteten upplevs som en manifestation av

livet eller livskraften upplevs det även finnas kopplingar mellan sexualiteten och döden. Livskraften, som i Dragon Rouge ofta identifieras som den röda Draken eller *Kundalinin*¹⁰, finns också manifesterad i lust. Den har en motsvarighet i dödskraften, den svarta Draken eller den svarta *Kundalinin*, och dessa två motsatta krafter är sammantvinnade. Livskraften får styrka av dödskraften och på detta sätt skapas ett evigt kretslopp. (Dragon Rouge 2001b/6: 1, 12-13). Det sägs att livs- och dödskrafterna är i symbios och att det är upp till magikern att inse detta för att kunna föda livskraften med dödskraften (Dragon Rouge 2001b/3: 6-7).

De mera explicita sexuella referenserna görs när magisk vampyrism diskuteras. Dragon Rouge beskriver den arketyppiska vampyren som en förening av *Eros* och *Thanatos*, livs- och dödskrafterna. Sexualiteten står för de skapande krafterna medan döden representerar de destruktiva krafterna. Vidare sägs det att i föreningen av dessa två krafter uppstår ”fröet till gudomlighet” (Dragon Rouge 2001a/6: 4, 7). Vampyren tar livskraft i en sexuell akt, och återkanaliserar den stulna livskraften till liv för sig själv. På detta sätt blir död till liv, i uppenbart sexuella referensramar. Blod beskrivs som ”den död eller transformation som ger liv och återuppståndelse”, i betydelsen att blod symboliskt står för liv då det flyter inne i kroppen och död utanför denna – och i meningen att den erbjuder föda för vissa varelser då den spills från andra (Dragon Rouge 2001a/6: 4). Vidare sägs menstruationen representera fruktbarhet och liv, och deras ständiga relation till döden (Karlsson 2004: 94).

Andra typer av sexuella referenser görs då magikerns återfödelse som skapare beskrivs. De första stegen i den magiska processen beskrivs som stigandet in i Lilits sköte (Lilit är namnet på den första kliffotiska sfären), och Lilits värld beskrivs som dödens och underjordens rike. Magikern sägs sedan ”föda sig själv” – som sitt eget barn, genom Lilit (Eriksson 2001: 13, Karlsson 2004: 92, 99). När sexmagi diskuteras beskrivs utplånandet av egot och tiden som den största orgasmen (Eriksson 2001: 69).

Alternativandlighet och döden

När det gäller förhållandesätt till döden kan man finna avsevärda skillnader mellan nyreligiositet och traditionell religion. Världsreligionerna har en lång historia bakom sig och anhängare av dem har i årtusenden behövt förbereda för sina medtroendes död. Fallet är annorlunda i nyreligiositet. Här finner vi nya religionsbildningar vars anhängare inte ännu i någon större utsträckning lämnat det jordsliga livet. De facto har anhängare av nya religiösa rörelser ofta varit illa förberedda på sina anhängares fysiska bortgång, och saknat ritual och doktrin för att behandla detta (Melton 2005).

Inom alternativandlighet¹¹ är man generellt sett mera fokuserade på livet i sig och förbiser eller nedtonar dödsaspekten. Detta gäller särskilt New Age andlighet och nypaganism (York 1995: 159-160). Fokus i New Age är på livet här och nu (Heelas 1996, 2002), och när döden diskuteras står oftast fysisk återfödelse i centrum, inte döendet i sig. Inom New Age förekommer tankar om att döden i själva verket är en illusion, att vi dör på grund av att vi tror att vi skall dö. Konsekvent är det då möjligt för människan att överkomma döden och leva för evigt (Hanegraaff 1996: 47, 219-220). Inom New Age, liksom inom nypaganism, är reinkarnation är ett centralt koncept (Frisk 1998: 82, Hanegraaff 1996: 154). Denna doktrinella konstruktion gör en oändligt förlängd fysisk existens till en kognitiv möjlighet för den troende. Döden är till för att förbereda individen för nästa återfödelse. Vad som händer vid döden eller mellan inkarnationer är inte särskilt utarbetat. Härmed försvinner nödvändigheten att behandla döden i sig. De ovannämnda formerna av alternativandlighet är alltså fokuserade på att undvika döden, inte på att förbereda sig inför döden vilket är fallet t.ex. inom Kristendomen.

När det gäller symboliskt och metaforisk användning av begreppet död finner man en långt mera utförligt behandling inom nypaganism än inom New Age andlighet. I nypaganska årstidsceremonier firas döden och den kommande återfödelsen av naturen regelbundet. Enligt vissa forskare ses gränsen mellan döden och livet som särskilt flytande vid *Samhain*, som är det nypaganska firandet av den kommande vintersäsongen. Ibland bjuds till och med de dödas andar in för att delta i firandet. (Aarnio 2001: 199). Vid *Beltane*, som är en fruktbarhetens och sexualitetens fest, firas naturens och gudens återfödelse.

Det finns likheter mellan närmandesätten till döden inom New Age andlighet och nypaganism och Dragon Rouge, men även viktiga skillnader. Den strävan att undkomma döden som förekommer inom New Age andlighet återfinns inte inom Dragon Rouge, eller inom VHV-andlighet generellt. Som organisation har Dragon Rouge ingen enhetlig lära om livet efter döden, eller något specifikt att säga om människans fysiska död överhuvudtaget. Det enda som betonas är vikten att överkomma rädslan för döden (Dragon Rouge 2001b/6: 13). Primärt närmar sig Dragon Rouge döden som en metafor för den initiatoriska processen som magikern genomgår. Här finner vi en viktig skiljelinje till New Age andlighet och nypaganism. Magikern inom Dragon Rouge gör sin dödsrikeshärfärd för att skapa sin magiska personlighet och för att arbeta på sin andliga utveckling. Döds- och livsceremonierna inom nypaganism har inte samma funktioner. De nypaganska ceremonierna görs först och främst i grupp, och fungerar mera som komunitetskapande ritualer än för att främja individens andliga utveckling.

Även i förhållandet till gudomar finner man skillnader mellan Dragon Rouge och nypaganism. Inom Dragon Rouge arbetar man i likhet med nypaganska religioner med förkristna gudar och gudinnor. Till skillnad från nypaganism, där man dyrkar gudomarna, invokerar man dem istället i Dragon Rouge. I varken Dragon Rouge eller nypaganism ses underjordens gudar och gudinnor som något ont eller ovälkommet, utan mera som nödvändiga delar av tillvaron. I Dragon Rouges material sägs det att "Hel rör över döden och därigenom även livet" (Dragon Rouge 2001a/1: 1). Döds- och återuppståndelsemetamorferna tas till en individnivå inom Dragon Rouge. Det är inte fruktbarhetsgudens eller -gudinnans nedgång till underjorden som firas utan istället fungerar förkristna myter som modell för mörkmagikerns andliga färd. Det sägs att mörkmagikern träder ner i underjorden "för att vinna kunskap om det gudomliga" (Dragon Rouge 2001a/1: 8). Detta återges också i referenser till den inom alternativandligheten mycket populära Carl Gustav Jung: "nedstigandet i underjorden är en metafor för medvetandegörandet av det omedvetna" (Dragon Rouge 2001a/2: 11).

Dragon Rouge har likheter till nypaganism även i det faktum att naturens gudomlighet ofta tolkas i feminina termer. Hel är en av de oftast förekommande benämningarna för att representera underjorden. Vår

världs skuggsida, som representerar vägen in till Kliffot/Kaos, är den feminina Lilit. För att åter citera orden:

“Hon [gudinnan/kvinnan] är Moder Jord och genom hennes sköte föds och dör livet. Hon är underjordens port och gudinna som häxan och trollkarlen stiger ned i för att invigas. Hon är dödsriket och modern till allt liv.” (Dragon Rouge 2001a/3: 3).

I en invokation kallas ”Underjordens Stora Gudinna” Hel och Persefone, tillsammans med andra gudinnor, och dessa bes att låta “den lyckosamma framtiden födas ur [sitt] sköte” (Dragon Rouge 2001a/3: 12). Skötet representerar öppningen till Kliffot. Användningen av feminin symbolik är vanligt inom många former av VHV-andlighet, och är något som lånats från indisk Vama Marga Tantra (Granholm 2005: 136-144). Feministisk ideologi är allmänt förekommande inom alternativandlighet och en orsak till den omfattande användningen av feminin symbolik inom rörelser av denna typ är upplevd ensidighet i den traditionella Kristendomens förhållande till kön och könsfrågor (Gilhus & Mikaelsson 1998: 100-101, Granholm 2005: 96-96, 101).

Jag diskuterade tidigare länken mellan fruktbarhet och sexualitet i nypaganismens *Beltane* firande. På sätt och vis är döden och livet sammanlänkade här eftersom guden som dör vid *Samhain* återföds vid *Beltane*. Sammankopplingen görs dock inte direkt. I Dragon Rouge görs mycket klarare kopplingar mellan döden och livet, och mellan de krafter som anses representera dessa. Så som jag tidigare visat är det normalt att *Eros* och *Thanatos* behandlas som förenade i Dragon Rouges material (Dragon Rouge 2001a/3: 4, 2001a/6: 4, 7). *Eros*, som representant för livskraften, representerar också sexualiteten, och härmed är även sexualiteten/lusten och döden sammankopplade. I de högre graderna inom Dragon Rouge förekommer också nekromantik, som här innebär aktivt arbete med ’dödens krafter’. Detta är inte vanligt inom nypaganism.

Dragon Rouges relation till döden kan jämföras med det närmandesätt som återfinns inom en dess mest centrala källor för inspiration, Vama Marga Tantra. Robert Svobodas (1986) böcker om Aghori, en extrem *Vama Marga*-sekt där antinomianism spelar en stor roll, är rekommenderad läsning i Dragon Rouges korrespondenskurser i

magi. I Svobodas beskrivning av gudinnan, manifestationen av den aktiva *Shakti*-kraften, representerar hon gudomligheten i dess mest destruktiva form. Detta inbegriper naturligtvis även döden, och Aghori-tantrikern skall omfatta gudinnan i dennes dödsaspekt likväl som i dennes manifestation av livskraften. I dessa aspekter är synen på döden inom Aghori-tantra och Dragon Rouge mycket lika. Den retorik som omgärdar döden inom Dragon Rouge är dock inte lika extrem som den som används av Svoboda. I Svobodas bok är Aghori-tantrikern totalt underkastad sin gudinna, på ett traditionellt religiöst sätt. Inom Dragon Rouge erkänner magikern inte någon auktoritet högre än sig själv, även om han/hon närmar sig de olika invokerade krafterna med respekt.

Diskussion

Så som jag visat finns det stora skillnader i närmandesättet till och retoriken kring död och återfödelse mellan Dragon Rouge och andra former av nutida esoterism, så som New Age och nypaganism. Vad är orsakerna bakom detta? Särdragen i VHV-andlighet diskuterades kort i inledningen och jag ämnar nu relatera detta till dessa till synen på döden i Dragon Rouge.

De karaktärsdrag som tidigare i denna text listades som kännetecknande för VHV-andlighet relaterar till varandra i ett sammanhängande meningssystem. I detta meningssystem betraktas döden ur två olika perspektiv. Primärt närmas döden ur ett symboliskt, metaforiskt och initiatoriskt perspektiv. Den starka individualismen som råder inom VHV-andlighet gör att dödsmetaforen används främst på en individnivå, i kontexten av individens andliga utveckling. Detta utesluter förstås inte att död och återuppståndelse inte skulle kunna användas också som metaforer för t.ex. årstidernas växlingar som i nypaganismen. Likväl framstår målet av självdeifikation, och den personliga initiatoriska utvecklingsvägen, som en faktor som gör att fokuset skiftar från komunitetskapande årstidsceremonier till individuella dödsrikesfärder.

I det andra, sekundära perspektivet, närmas döden som det fenomen som avslutar människans ordinära fysiska existens. Här verkar fokuset på livet här och nu kombinerat med synen på människan som en psyko-fysisk helhet för ett närmandesätt till döden som skiljer sig från det som är normalt särskilt inom New Age andlighet, men också i nypaganism. Dessa VHV-andlighetens särdrag innebär inte att reflektion

kring vad som händer efter döden skulle vara uteslutet. Vad de dock gör är att starkt skifta tyngdpunkten från livet efter detta till livet *i* detta. VHV-anhängaren strävar inte efter att leva för evigt i en fjärran framtid, han/hon strävar efter att leva för evig i en enda stund (Dragon Rouge 1996/3: 11). När människan ses som en holistisk varelse, där kroppen är lika reell som anden, och när stunden utgör evigheten, framstår tanken på ett liv efter döden kanske oviktig.

Antinomianismen och den oppositionella karaktären av VHV-andlighet formar symbolspråket som omgärdar döden i Dragon Rouge och magikerns personliga förhållande till den fysiska döden. I magikerns strävan att finna en personlig och individuell moral genomgår han/hon processer där kollektiva och inlärdade etiska regelsystem bryts ner. Döden är något av ett tabu i vår västerländska kultur och således något som inte behandlas uttömmande i kollektiva sammanhang. Ur ett antinomiant perspektiv framstår det som fördelaktigt för den egna andliga utvecklingen att närma sig den negativa symbol döden utgör. Det blir också logiskt att intimt omfamna de allra negativaste konnotationer denna symbol frammanar. Retoriken som omgärdar döden får då enkelt de kvaliteter som de tidigare exemplen visar. När döden är något som upplevs som skrämmande och som undviks i konventionell religion och kultur blir den en nyckelfaktor i VHV-andlighet. Målet är inte att kullkasta rådande traditioner eller normer, eller att agera rebelliskt för revoltens egen skull, utan för att överskrida mänskliga begränsningar (Granholm 2005: 137).

Sammanfattning

Den vänstra handens väg är en distinkt form av nutida västerländsk esoterism som kännetecknas av stark individualism, initiatorisk självdeifikation, synen på människan som en psyko-fysisk helhet, fokus på livet här och nu, samt ett antinomiant förhållningssätt till konventionell religion och kultur. Dessa karaktärsdrag inom den vänstra handens väg gör att döden behandlas på ett sätt som skiljer sig från mera konventionell religion. I den initiatoriska strävan till självutveckling utformas döden till en metaforisk symbol för magikerns andliga transformation. Den framträdande individualismen gör att fokus skiftar från komunitetsskapande ceremonier där döden och återfödelsen

används som metaforer för årstidernas växlingar till magikerns personliga andliga omvälvningar.

Antinomianism träder fram som en central nyckelfaktor. VHV-andligheter existerar alltid och av nödvändighet i relation till vad som inom den anses vara 'den högra handens väg'. Då antinomianism är så centralt för VHV-andlighet, och då religiösa regler inte kan överskridas ifall dessa regler inte existerar, är den dominerande kulturella och religiösa traditionen ytterst central för en specifik VHV-andlighet. Utan regler som definierar diet, moral och religiösa plikter skulle det inte vara möjligt att bryta dessa regler. Poängen inom VHV-andlighet är inte att förbise existerande regler, utan att vara medveten om dem och att medvetet gå emot dem.

Det är viktigt att notera den centrala position som antinomianism har inom VHV-andlighet när man betänker de närmandesätt som Dragon Rouge och andra VHV-rörelser och -andligheter anammat beträffande döden. Man måste komma ihåg att döden är något av ett religiöst och kulturellt tabu i västerländska samhällen, och när man kommer ihåg detta klargörs det varför en VHV-orienterad magisk orden besluter sig för att uppsöka döden i symbolisk bemärkelse, och ignorera den i fysisk bemärkelse. När man betänker de rädslor som existerar kring döden är det förståeligt varför en orden som har valt att 'omfamna mörkret' väljer att behandla frågan på de sätt som visas i exemplen i denna text. Döden representerar något av de mest mörka och gömda aspekter i västerländska samhällen.

Fotnoter

¹ New Age är en problematisk kategori. De flesta forskare är överens om att New Age är en realitet på det religiösa området, men ingen har klarat av att definiera och avgränsa fenomenet på ett tillfredställande sätt (Sutcliffe 2003: 21-25). Kort kan New Age definieras som en form av västerländsk esoterism (se not 3 nedan) som uppkom på 1970- och 1980-talen. Andligheten har ett starkt fokus på Självet, och är organiserat i löst sammansatta nätverk. Jag hänvisar till Olav Hammers diskussioner kring ämnet för vidare information (Hammer 1997: 18-19, 2005).

² Jag har tidigare definierat alternativandlighet som "andliga rörelser, grupper och praktiker som inte tillhör det religiösa etablissemang, och

som inte är organiserat efter traditionella mönster” (Granholt 2005: 25). Alternativandlighet bör inte likställas med nyandlighet, även om flertalet nyandliga grupper kan anses vara alternativandliga.

³ Västerländsk esoterism kan definieras som ”en samling andliga strömningar i modern och nutida västerländsk historia som delar familjelikheter, och den tankemodell som utgör dess gemensamma nämnare” (Faivre 1998: 2). Esoterism kan identifieras av fyra huvudsakliga karaktärsdrag: korrespondenser, levande natur, fantasi och förmedling som kunskapsvägar och tanken om transmutation. (Faivre 1994).

⁴ Information från korrespondens med Dragon Rouge administration 25. februari 2007.

⁵ Kliffot är en term inom judisk kabbala som står för det onda i tillvaron. Enligt kabbalistisk skapelseberättelse samlades den gudomliga energi som utstrålade i skapelsen i ett antal kärl. En del av dessa kärl gick sönder. Gnistor av den gudomliga strålningen fastnade i bitarna och dessa föll ner i en avgrund. Kliffot skapades av dessa och är onda eftersom de frigjorts från det gudomliga. Kliffot ses som en spegelbild till livets träd, Sefirot, i kabbalan och har även kallats dödens eller kunskapens träd. I motsats till de tio Sefirotiska världarna finns det 11 kliffotiska världar, detta för att representera kaos och mångfald till skillnad från den gudomliga enheten i Sefirot. Kliffot är plural och står för alla de kliffotiska världarna i sin helhet. I singularis används ordet Kliffa (Scholem 1991: 73-77, Trautner-Kronmann 1992: 11, Granholt 2005: 22-23).

⁶ I boken *Tantra: Sex, Secrecy, Politics, and Power in the Study of Religion* diskuterar Hugh Urban västerländska idéer om Tantra har påverkat de Indiska och vice versa (Urban 2003). Koncepten vänstra handens väg och högra handens väg är exempel på idéer som kopplats loss från en Indisk religiös kontext och applicerats på fenomen som saknar historisk kontinuitet med denna ursprungliga kontext.

⁷ Hel är dödsgudinnan i fornnordisk mytologi samt även namnet på själva dödsriket inom samma mytologi. (se t.ex. Näsström 2001).

⁸ Oden är härskaren över Asagudarna i fornnordisk mytologi. Han framställs ofta som en gammal man med endast ett öga. Enligt mytologin offrade Oden ett av sina ögon i Mimers brunn för att vinna kunskap. Oden är en mästare i magi och tar de i strid fallna till sitt Valhalla där de förbereder sig för att kriga på gudarnas sida i det kommande Ragnarök, det fornnordiska Armageddon. (se t.ex. Näsström 2001).

⁹ Khepera, Khepra eller Khepri, är en variant av den Egyptiska solguden Re, vars attribut var pånyttfödelse och regeneration. Detta kan spåras till det faktum att gudens symbol, pillerbaggen vars Egyptiska namn *Kheper* kan översättas som ”att bli till” (se Lesko 2005: 2713), föder sin avkomma i dyngbollar och verkar därmed ”skapas av intet”. Inom Dragon Rouge refererar man till E.A. Wallis Budge (1960) översättning av den egyptiska dödsboken, där Khepera identifieras som den ”självskapade”.

¹⁰ Kundalini är ett koncept inom tantra. I västerländska tolkningar anses Kundalini normalt stå för en inneboende livskraft i människan. Denna kraft framställs som en orm som ligger vriden runt ett energinexus i basen av människans torso. Energin kan väckas genom meditation och reser sig då uppåt i kroppen genom olika energipunkter som kallas *Chakras*. (Woodroffe 1957, Feuerstein 1998).

¹¹ Alternativandlighet kan definieras som andliga rörelser, grupper och praktiker som inte tillhör den konventionella religiösa miljön (se Granholm 2005: 25). En aspekt av alternativandlighet är att den opererar med att diskursivt erbjuda alternativ till det som anses vara konventionell religion, och därför ofta placerar sig i en subkulturell kontext. Termen har många likheter med begreppen nyreligiositet och nyandlighet, men skiljer sig i det att fokus ligger på detta erbjudande av alternativ.

Referenser

- Aarnio, T. (2001) ”Vanhat jumalat, uudet pakanat” s. 196-208 i Niemelä, J. (red.) *Vanhat jumalat, uudet tulkinnat. Näköaloja uusiin uskontoihin Suomessa*. Helsinki: Helsinki University Press
- Blavatsky, H. P. (1888a) *The Secret Doctrine. Vol. 1: Cosmogenesis*. <http://www.hermetics.org/pdf/Blavatsky.Cosmogenesis.pdf>
- Blavatsky, H. P. (1888b) *The Secret Doctrine. Vol. 2: Anthropogenesis*. <http://www.hermetics.org/pdf/Blavatsky.Anthropogenesis.pdf>
- Bogdan, H. (2007) *Western Esotericism and Rituals of Initiation*. Albany: State University of New York Press
- Budge, E.A.W. (1960) *The Book of the Dead. An English Translation of the Chapter, Hymns etc. of the Theban Recension. With introduction, notes etc. by E.A. Wallis Budge*. London: Routledge & Keegan Paul
- Dragon Rouge (1996) *Korrespondenskurs i magi. Grad 1.0 – Lilit*. Stockholm: Dragon Rouge
- Dragon Rouge (2001a) *Korrespondenskurs i magi. Grad 2.0 – Gamaliel*. Stockholm: Dragon Rouge
- Dragon Rouge (2001b) *Korrespondenskurs i magi. Grad 3.0 – Samael*. Stockholm: Dragon Rouge
- Eriksson, T. (2001) *Mörk Magi*. Sundbyberg: Ouroboros
- Faivre, A. (1994) *Access to Western Esotericism*. New York: State University of New York Press
- Faivre, A. (1998) ”Questions of Terminology Proper to the Study of Esoteric Currents in Modern and Contemporary Europe” s. 1-10 i Faivre, A. & Hanegraaff, W. J. (red.) *Western Esotericism and the Science of Religion*. Leuven: Peeters
- Feuerstein, G. (1998) *Tantra: The Path of Ecstasy*. London: Shambhala
- Frazer, J. G. (1987) *Den gyllene grenen. Studier i magi och religion*. Lund: Natur & Kultur
- Frisk, L. (1998) ”New Age, paramedicin och helande” s. 75-91 i Wikström, O. (red.) *Att se det dolda. Om New Age och ockultism inför millenieskiftet*. Stockholm: Natur och kultur

- Gilhus, I. S. & Mikaelsson, L. (1998). *Kulturens refortrylling. Nyreligiøsitet i moderne samfunn*. Oslo, Universitetsforlaget
- Granholm, K. (2005) *Embracing the Dark. The Magic Order of Dragon Rouge: Its Practice in Dark Magic and Meaning Making*. Åbo: Åbo Akademi University Press
- Granholm, K. (2006) "Den vänstra handens väg. Moral, etik och synen på ondska i en mörkmagisk orden" s. 37-50 i Leppäkari, M & Peste, J. (red.) *Hotbilder – våld, aggression och religion*. Åbo: Åbo Akademi
- Gupta, S. (1981) "Tantric 'Sakta Literature in Modern Indian Languages" s. 173-213 i Goudrian, T & Gupta T. (red.) *A History of Indian Literature*. vol 2. Wiesbaden: Otto Harrassowitz
- Hanegraaff, W. J. (1996) *New Age Religion and Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought*. Leiden: Brill
- Hanegraaff, W. J. (2005) "Magic I: Introduction" s. 716-719 i Hanegraaff, W. J. med Brach, J.-P., Broek, R. van den, Faivre, A. (red.) *Dictionary of Gnosis and Western Esotericism*. Leiden: Brill
- Hammer, O. (1997) *På Spaning efter helheten. New Age – en ny folktro?* Stockholm: Wahlström & Widstrand
- Hammer, O. (2005) "New Age Movement" s. 856-861 i Hanegraaff, W. J. med Brach, J.-P., Broek, R. van den, Faivre, A. (red.) *Dictionary of Gnosis and Western Esotericism*. Leiden, Brill
- Harvey, G. (1997) *Listening People, Speaking Earth. Contemporary Paganism*. London: Hurst & Company
- Heelas, P. (1996) *The New Age Movement. The Celebration of Self and the Sacralization of Modernity*. Oxford: Blackwell
- Heelas, P. (2002) "The Spiritual Revolution: From 'Religion' to 'Spirituality'" s. 357-377 i Woodhead, L., Fletcher, P., Kawanami, H. & Smith, D. (red.) *Religion in the Modern World. Traditions and Transformations*. London: Routledge
- Howe, E. (1972) *The Magicians of the Golden Dawn. A Documentary History of a Magical Order 1887-1923*. London: Routledge & Keegan Paul
- Karlsson, T. (2004) *Kabbala, kliffot och den goetiska magin*. Sundbyberg: Ouroboros

- Lesko, L. H. (2005) "Egyptian Religion: An Overview" s. 2702-2717 i Jones, L. (red.) *Encyclopedia of Religion. Second Edition*. Detroit: Macmillan
- Melton, J. G. (2005). *Death and the New Religious Movements*. Föredrag på CESNURs internationella konferens, Palermo, Italien, 3. juni 2005
- Näsström, B.-M. (2001) *Fornskandinavisk religion. En grundbok*. Lund, Studentlitteratur
- Scholem, G. (1991) *On the Mystical Shape of the Godhead. Basic Concepts in the Kabbalah*. New York, Schocken Books
- Sohlberg, J. (2001) "Moderni magia länsimaissa" s. 209-222 i Niemelä, J. (red.) *Vanhat jumalat, uudet tulkinnat. Näköaloja uusiin uskontoihin Suomessa*. Helsinki: Helsinki University Press
- Sutcliffe, R. (1996) "Left Hand Path Ritual Magick: An Historical and Philosophical Overview" s. 109-137 i Harvey, G. & Hardman, C. (red.) *Paganism Today. Wiccans, Druids, the Goddess and Ancient Earth Traditions for the Twenty-First Century*. London: Thorsons
- Sutcliffe, S. J. (2003) *Children of the New Age. A History of Spiritual Practices*. London, Routledge
- Svoboda, R. E. (1986) *Aghora. At the Left Hand of God*. Albuquerque: Brotherhood of Life Inc.
- Trautner-Kronmann, H. (1992) "Safed-skolen og dens inflydelse på chasidismen" s. 7-19 i Trautner-Kronmann, H. & Jansson, E. *Kabbala II*. Lund, Lunds universitet
- Urban, H. B. (2003) *Tantra. Secrecy, Politics, and Power in the Study of Religion*. Berkley: University of California Press
- Woodman, J. (2003). *Modernity, Selfhood, and the Demonic: Anthropological Perspectives on "Chaos Magic" in the United Kingdom*. Opublicerad doktorsavhandling i antropologi vid Goldsmiths College, England
- Woodroffe, J. (1957) *The World as Power. Reality, Life, Mind, Matter, Causality and Continuity*. Madras, Ganesh & Co